

SZERZŐDÉSI JOG III. KÜLÖNÖS RÉSZ

Üzleti jog VIII.

a szerződési jog anyagának földolgozása

- Szerződési jog – általános rész I.
- Szerződési jog – általános rész II.
- **Szerződési jog – különös rész: egyes szerződéstípusok**

a mai előadás

- I. A szerződéstípusok
- II. Adásvétel (csere, ajándékozás)
- III. Vállalkozás

I. 1. A szerződéstípusok

szerződés és szerződésfajta

kötelmi jog általános rész: a szerződések közös szabályai

kötelmi jog különös rész: egyes szerződések – szerződésfajták

■ történetileg

- előbb: egyes szerződések
- majd: szerződésfajták
- végül: a szerződés általános fogalma

■ logikailag

- előbb: a szerződés általános fogalma
- majd: szerződésfajták
- végül: egyes szerződések

I. 2. A szerződéstípusok

szerződési típuszabadság, vegyes és atipikus szerződések

szerződési típuszabadság: nincs szerződési típuskényszer

az egyes szerződésfajtáknak nincs zárt száma: a megkötött szerződésnek tehát nem kell feltétlenül valamely nevesített szerződésfajtahoz tartoznia

következmény:

■ **vegyes szerződések:** több nevesített szerződéstípus elemeit vegyítik

■ pl: kocsi a garázsban

■ bérlet: hely a kocsinak (nem engedik be)

■ letét: őrzik (ellopják)

■ vállalkozás: karbantartják (rossz munkát végeznek)

■ **atipikus** (nevesítetlen/innominát) szerződések: semmilyen nevesített szerződéssel nem azonosak, elemeikben sem, jogvitáinak eldöntése: a szerződések általános szabályai és analógia alapján

I. 3. A szerződéstípusok

a szerződéstípusok csoportosítása

- gazdasági tevékenységfajták
- a szolgáltatások gazdasági tartalma
- szerződéstípusok

csoportosítások:

- **római jog:** kötelmek
 - **dare:** adási
 - **facere:** tevési
 - **praestare:** helytállási
- a **PTK** szerint, a főszolgáltatás jellege alapján, a legfontosabbak
 - **adási:** dolog vagy jogosultság más személy részére való végleges (adásvétel) vagy ideiglenes (kölcsön) átadása-átengedése
 - **tevési:** munkával-tevékenység kifejtéssel elérhető eredmény létrehozása (vállalkozás) vagy legnagyobb gondosság melletti ügyellátás (megbízás)
 - **használati:** dolog használati/hasznosítási jogának időleges megszerzése, ellenérték (bérleti díj) ellenében
 - **helytállásra irányuló** szerződések: helytállás a kötelezettségvállalásért, teljesítés csak bizonyos feltételek bekövetkezése mellett

I. 4. A szerződéstípusok

■ adási

adásvétel, csere, ajándékozás

■ tevési

vállalkozás, fuvarozás, megbízás, bizomány, közvetítői szerződés, bizalmi vagyonkezelési szerződés

■ használati

bérlés, lakásbérlés, haszonbérlés, letét, forgalmazási és franchise (jogbérlési) szerződés, hitelszerződés, kölcsön, betét, folyószámla-szerződés, fizetésiszámla-szerződés, fizetési megbízási szerződés, faktoring, pénzügyi lízingszerződés

■ helytállási

biztosítéki (kezeség, garancia), biztosítási (kárbiztosítás, felelősségbiztosítás, élet- balesetbiztosítás, egészségbiztosítás), tartási és életjáradéki

I. 5. A szerződéstípusok

■ **adási:** tulajdonjog átruházása
dolog átadása

■ **adásvétel:** dolog tulajdonba adása pénz ellenében

■ **cseré:** dolgok tulajdonjogának kölcsönös átruházása

■ **ajándékozás:** ingyenes: saját vagyon rovására ingyenes vagyoni előny juttatása

■ **kölcsön:** tárgya: pénz vagy más fajlagosan meghatározott dolog

■ **fajta és mennyiség szerint meghatározott dolog határidős adásvétele**

■ **saját termelésű mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés**

■ **a vevő közreműködésével előállított mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés**

I. 6. A szerződéstípusok

- **tevési:** munkával-tevékenység kifejtéssel elérhető eredmény létrehozása (vállalkozás) vagy legnagyobb gondosság melletti ügyellátás (megbízás)
 - **vállalkozás:** munkával elérhető eredmény létrehozása díjfizetés ellenében
 - **tervezési szerződés**
 - **kivitelezési szerződés**
 - **kutatási szerződés**
 - **mezőgazdasági vállalkozási szerződés**
 - **közszolgáltatási szerződés**
 - **fuvarozási szerződés:** áru továbbítása és kiszolgálása díjfizetés ellenében
 - **megbízás:** rábízott feladat ellátása díjfizetés ellenében
 - **bizomány**
 - **közvetítői szerződés**
 - **szállítmányozás:** fuvarozási bizomány
 - **bizalmi vagyonkezelési szerződés**

I. 7. A szerződéstípusok

- **használati:** dolog használati jogának időleges átengedése ellenérték fejében
 - **bérllet**
 - **lakásbérllet**
 - **haszonbérllet:** tárgya: ingatlan vagy más hasznot hajtó dolog
 - **haszonkölcsön:** ingyenes
 - **letét**
 - **forgalmazás**
 - **franchise**
 - **hitel- és számlaszerződés**
 - **hitelszerződés**
 - **kölcsön**
 - **számlaszerződés**
 - **fizetési megbízási szerződés**
 - **faktoring**
 - **lízing**

I. 8. A szerződéstípusok

■ helytállási

■ kezességi

■ garancia

■ biztosítási

■ kárbiztosítási

■ felelősségbiztosítási

■ élet- és balesetbiztosítási

■ egészségbiztosítás

■ tartási és életjáradéki

II. 1. Adásvétel

az adásvétel

- fogalma
- tárgya
- ingatlan adásvétel
- a fogyasztóval kötött adásvételi szerződés
- különös nemei és önálló típusai
- az adásvétellel vegyes szerződések

II. 2. Adásvétel

- **fogalma:** adásvételi szerződés alapján
 - az eladó köteles
 - az eladott dolog tulajdonját a vevőre átruházni
 - a vevő köteles
 - a vételárat megfizetni
 - a dolgot átvenni
- dolog tulajdonba adása pénz ellenében
- pénz – áru csere: az áruviszony legklasszikusabb kifejeződése
- az árutulajdon bármely tárgyának átruházására irányuló szerződéstípus
- tárgya egyaránt lehet:
 - ingó
 - ingatlan
 - jog

II. 3. Adásvétel

■ **tárgya:** minden **dolog**, amely nem forgalomképtelen

- forgalomképtelen

- kizárólag állami tulajdonban lehet

- elidegenítési és terhelési tilalom alatt áll (tv-nél, bírói ítéletnél vagy szerződésnél fogva)

- alkatrész és tartozék is (kivéve: mg. és erdőgazdasági ingatlan esetén: gazdasági felszerelés és jószág: csak külön kikötés alapján)

ha az adásvételi szerződés tárgya **ingatlan**,

- az eladó

- a tulajdonjog átruházásán felül

- köteles a dolog birtokának átruházására is

- az adásvételi szerződést írásba kell foglalni.

a dolog adásvételére vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni arra a szerződésre is, amelyből

- **jog** vagy **követelés**

- visszterhes átruházására vonatkozó kötelezettség fakad

II. 4. Adásvétel

■ ingatlan-adásvétel

- az eladó a tulajdonjog mellett a birtokot is köteles átruházni
- az eladó a tulajdonjogát a vételár kiegyenlítéséig
 - nyilvántartásba vételi kötelezettség mellett fenntarthatja
 - ingatlan esetében ez az ingatlan-nyilvántartásba való bejegyeztetését jelenti

a költségek viselése:

- az eladó viseli
 - a birtokátruházással
 - az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett állapot rendezésével kapcsolatos költségeket
- a vevőt terhelik
 - a dolog átvételének és
 - a tulajdonváltás ingatlan-nyilvántartásba való bejegyzésének költségei

II. 5. Adásvétel

- **a fogyasztóval kötött adásvételi szerződések** esetében (ahol az eladó a vállalkozás, a vevő pedig a fogyasztó)
 - ha a dolog a vevőhöz történő eljuttatását a vevő vállalja
 - a **kárveszély** akkor száll át a vevőre, amikor
 - a vevő vagy az általa kijelölt harmadik személy
 - a dolgot birtokba veszi
 - a kárveszély azonban - feltéve, hogy a fuvarozót nem az eladó ajánlotta - már a fuvarozónak történő átadáskor átszáll, ha a fuvarozót a vevő bízta meg
 - felek eltérő megállapodásának hiányában, az eladó a fogyasztói adásvételi szerződés megkötését követően késedelem nélkül, de legkésőbb harminc napon belül köteles a **vevő rendelkezésére bocsátani** a dolgot
 - e kötelezettsége elmulasztása esetén
 - a vevő póthatáridőt tűzhet,
 - ennek sikertelen elteltével elállhat a szerződéstől

■ különös nemei és önálló típusai

különös nemei

- **részletvétel:** esedékes részlet fizetése elmulasztásának alternatív szankciója: elállás vagy a részletfizetési kedvezmény megvonása
- **megtekintésre vétel:** szerződéskötés a dolog megtekintése nélkül, szerződés a megtekintés után lép hatályba
- **próbára vétel:** a vevő dolog kipróbálása után nyilatkozik a szerződés hatályáról
- **minta szerinti vétel:** a szerződés tárgyát képező dolog valamely tulajdonságát mintára hivatkozással határozzák meg

II. 7. Adásvétel

- elővásárlási joggal kötött
- visszavásárlási joggal kötött
- vételi joggal kötött
- eladási jog: a tulajdonos a dolgot a szerződésben meghatározott vételáron egyoldalú nyilatkozattal eladhatja az eladási jog kötelezettjének

részletesen: **elővásárlási, visszavásárlási, vételi jog**

- a háromban közös: jogszabály vagy megállapodás alapján a szerződés a vevő egyoldalú jognyilatkozatával jön létre, a tulajdonos rendelkezési joga korlátozott
- a három eltér: a tulajdonos rendelkezési joga korlátozásának mértékében

II. 9. Adásvétel

- **elővásárlás jog:** feltétele: a tulajdonos a dolgot el akarja adni
 - írásba foglalva, átruházhatatlan jog, örökösökre nem száll át
- **visszavásárlási jog:** a vevő – a korábbi eladó - akkor is visszavásárolhatja, ha a tulajdonos nem is akarja eladni
 - írásba foglalva, árat a megállapodásba foglalva, ezt elmulasztva a visszavásárláskori forgalmi érték szerint
- **vételi jog (opció):** lehetőség a dolog tulajdonjogának egyoldalú jognyilatkozattal történő megszerzésére, a vételi jog jogosultja olyan dolog számára történő eladására kényszerítheti a tulajdonost, amelyet az nem is tőle vásárolt
 - írásba foglalva, felek szabadon megállapodhatnak az időpontjáról

II. 10. Adásvétel

■ fajta és mennyiség szerint meghatározott dolog határidős adásvétele

- dolog jövőbeni szolgáltatására vonatkozó kötelezettségvállalást jelent és
- a fajlagos szolgáltatás teljesítési sajátosságaihoz igazodva szabályozza a felek jogviszonyát
- leglényegesebb ezek közül a tolerancia-elv
 - a szerződésben kikötött mennyiségtől való eltérés megengedése és
 - az ellenértékre vonatkozó fizetési kötelezettség a tényleges teljesítéshez való igazítása) érvényre juttatása.

■ saját termelésű mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés

- tíz százalékos eltérést megengedő tolerancia-elv
 - a saját termelésű áru (mezőgazdasági termény, termék, saját nevelésű vagy hizlalású állat)
 - szolgáltatására kötött adásvételi szerződés esetében is érvényesül
- az eladó – meghatározott feltételekkel – előteljesítésre is jogosult

■ a vevő közreműködésével előállított mezőgazdasági áru szolgáltatására kötött adásvételi szerződés

- arra a helyzetre van modellezve, mikor
 - a vevő vállalja, hogy a teljesítést elősegítő szolgáltatást nyújt
 - s ehhez kapcsolódó tájékoztatást ad az eladónak
- ha a szerződésben ilyen kikötés szerepel
 - eladó ezt a szolgáltatást köteles igénybe venni
 - ennek ellenértékét eladó akkor is köteles megfizetni, és a vevő által folyósított termelési előlegnek a vételárral nem fedezett részét akkor is köteles visszafizetni
 - ha erre a termelés eredménye egyébként nem biztosít fedezetet

II. 11. Adásvétel

■ az adásvétellel vegyes szerződések

■ adásvétel és vállalkozás

■ vállalkozó: saját anyagából készíti el, amire vállalkozott:

■ eladó: az anyagra nézve

■ vállalkozó: egyébként

■ adásvétel és ajándékozás

■ vételár: a dologhoz képest csekély értékű

■ a feleket az ajándékozás szándéka vezette

■ adásvétel és csere

■ a dologért az ellenérték

■ részben: pénz

■ részben: más dolog

II. 12. Adásvétel – csere

- **csere:** dolgok tulajdonjogának kölcsönös átruházása
- viszonya az adásvételhez:
 - közös: szolgáltatás – ellenszolgáltatás (kölcsönös tulajdonátruházás)
 - eltérő: nem:
 - áru – pénz
 - hanem: áru – áru
- jogkövetkezménye: az adásvétel szabályait kell megfelelően alkalmazni, mindkét fél:
 - saját szolgáltatása tekintetében: eladó
 - a másik fél szolgáltatása tekintetében: vevő

II. 13. Adásvétel – ajándékozás

az **ingyenes szerződésekről** általában: rációja, jellegzetességei, fajtái

■ **rációja:** az emberek kölcsönös szívéssége

- nem igényel jogi szabályozást

- mégis igényel: vagyoni értékük miatt

- jogviszonyok: de sajátosak

 - nem áruviszonyt fejeznek ki

 - aki ingyenes jutott vagyoni szolgáltatáshoz, annak a szolgáltatáshoz fűződő érdekét a jog kevésbé ismeri el

II. 14. Adásvétel – ajándékozás

■ jellegzetességei:

- értelmezésében: nem a nyilatkozási, hanem az akarat elv az irányadó
- a jog csak a visszterhes jóhiszemű szerzőket részesíti védelemben
- az ingyenes szolgáltatást bizonyos esetekben – pl.: súlyos jogsértés – vissza kell szolgáltatni
- ingyenes szerzővel szemben elsőbbséget élveznek az ingyenes szolgáltató személy hitelezői
- az ingyenesen szolgáltató a visszterhesen szolgáltatóhoz képest enyhébb helyátállással tartozik (pl.: hibás teljesítés esetén: nincs szavatosság)
- nem teljesen cselekvőképes személy könnyebben szerzhet ingyenes előnyt (mint ellenérték fejében)

II. 15. Adásvétel – ajándékozás

■ fajtái

- ajándékozás
- haszonkölcsön
- közérdekű felajánlás
 - díjkitűzés
 - kötelezettségvállalás közérdekű célra
- szívességi kölcsön

II. 16. Adásvétel – ajándékozás

az **ajándékozás**: fogalma, felek helyzete (felelősség), visszakövetelési jog

- **fogalma**: az egyik fél saját vagyona rovására a másik félnek ingyenes vagyoni előnyt juttat
 - ismérvei:
 - ajándékozó vagyona rovására (nem: pl. részletfizetési kedvezmény)
 - ingyenes, nem járhat érte ellenszolgáltatás (nem: ajándékozási szándék nélküli, uzsorás – szerződés érvénytelen)
 - szabályozása: konszenzuális szerz: jog az ajándék követelésére, bár: az ajándékozó a teljesítést megtagadhatja, ha bizonyítja, hogy a szerződés megkötése után
 - saját körülményeiben vagy
 - a megajándékozotthoz való viszonyában
 - olyan lényeges változás állott be, hogy a szerződés teljesítése tőle nem várható el

II. 17. Adásvétel – ajándékozás

■ felek helyzete, az ajándékozó felelőssége

- az ajándék fogyatékosága a tulajdonszerzésben vagy az ajándék tárgyában: az ajándékozó enyhébb felelőssége
 - csak lényeges fogyatékoságért felelős
 - csak szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartásért
 - bizonyítási teher: a megajándékozottra hárul
- de: a megajándékozott egyéb vagyonában esett kárért: általános polgári jogi felelősség

II. 18. Adásvétel – ajándékozás

■ **visszakövetelési jog:** kivételes

- az ajándékozó létfenntartásának veszélyeztetettsége (ha a visszaadás a megajándékozott létfenntartását nem veszélyezteti)
- durva hálátlanság (a megajándékozott vagy vele együtt élő hozzátartozója az ajándékozó vagy közeli hozzátartozója rovására súlyos jogsértést követ el, az ajándék helyébe lépő érték is)
- meghiúsult feltevés
- kötelesrész sérelme
- fedezet-elvonás: az ajándékozó hitelezőitől

■ de: nem követelhetők vissza a szokásos értékű ajándékok

III. 1. Vállalkozás

- fogalma
- a megrendelő utasítási joga
- a megrendelő kötelezettségei és jogai a szerződés teljesítésének összefüggésében
- többletmunka és pótmunka

III. 2. Vállalkozás

- **fogalma:** vállalkozási szerződés alapján
 - a **vállalkozó** tevékenységgel elérhető eredmény (mű) megvalósítására
 - a **megrendelő**
 - annak átvételére és
 - a vállalkozói díj megfizetésére köteles
- az áruviszonyok tipikus formája (az adásvétel mellett)
- definíciója: munkával elérhető eredmény produkálása
- eredménykötelem

III. 3. Vállalkozás

■ a megrendelő utasítási joga

- a vállalkozó a megrendelő utasítása szerint köteles eljárni
- az utasítás azonban
 - nem terjedhet ki a tevékenység megszervezésére és
 - nem teheti a teljesítést terhesebbé
- ha a megrendelő
 - célszerűtlen vagy szakszerűtlen utasítást ad
 - a vállalkozó köteles őt erre figyelmeztetni
- ha a megrendelő a figyelmeztetés ellenére utasítását fenntartja, a vállalkozó
 - a szerződéstől elállhat vagy
 - a feladatot a megrendelő utasításai szerint, a megrendelő kockázatára elláthatja
 - de köteles megtagadni az utasítás teljesítését, ha annak végrehajtása
 - jogszabály vagy hatósági határozat megsértéséhez vezetne
 - vagy veszélyeztetné mások személyét vagy vagyonát

III. 4. Vállalkozás

- **a megrendelő kötelezettségei és jogai a szerződés teljesítésének összefüggésében**
 - ha a tevékenységet a **megrendelő által kijelölt munkaterületen** kell végezni,
 - a megrendelő köteles azt a tevékenység végzésére alkalmas állapotban
 - a vállalkozó rendelkezésére bocsátani
 - a megrendelőt a tevékenység és a felhasznált anyag vonatkozásában egyaránt **ellenőrzési jog** illeti meg, ám
 - az ellenőrzés nem vagy nem megfelelő gyakorlása a vállalkozót
 - a szerződésszegés következményei alól nem mentesíti

III. 5. Vállalkozás

■ **többletmunka és pótmunka**

■ **többletmunkának**

- a vállalkozási szerződés tartalmát képező
- de a vállalkozói díj meghatározásánál figyelembe nem vett munka és
- az olyan munka minősül, amely nélkül
 - a mű rendeltetésszerű használatra alkalmas megvalósítása
 - nem történhet meg

■ **pótmunka**

- ha annak elvégzése nem teszi a vállalkozó feladatát aránytalanul terhesebbé
- az utólag megrendelt, különösen tervmódosítás miatt szükségessé váló munka

a vállalkozó a pótmunkát és a többletmunkát is köteles elvégezni

- az átalánydíjon felül a **pótmunka** ellenértékét a vállalkozó igényelheti

■ a **többletmunkáért**

- átalánydíjas szerződésnél részére külön díjazás nem jár
- az előre nem látható költségeket azonban ekkor is meg kell téríteni

tételes elszámolás szerint meghatározott vállalkozói díj esetén a vállalkozó az elvégzett munka ellenértékére jogosult

Köszönöm a figyelmet!

Alcím
szöveg